

O I S

O V I N Y

Nepostradatelný informační a inspirační zdroj pracovníků býv. OIS

Pravicový, liberálně-konzervativní chem.inž. občasník. Založeno r. 1996

Slovo úvodem

Máj je zase tady. Vilém, Hynek a Jarmila nám už moc neříkají. Snad ještě trochu ta Jarmila. Pod kvetoucí třešní či jabloní bychom měli políbit tu svoji, aby nevyschla, když je to sucho rok od roku horší. Pro některé jsou symbolem května spíš *Zmzlí*, v obavě o rozvíjející se zahrada. Ale příroda se už nadechla a jede. Zažili jsme to už tolikrát a stále je to pěkné.

Motto

„Žij život, který budeš chtít vyprávět.“

Z citátů, reklam, inzerátů a...

- „Mlčení je někdy ta nejlepší odpověď, kterou můžete dát.“
- „Muž by měl pochopit, že nechrání svou ženu proto, že je slabá, ale proto, že je důležitá.“
- „Každá návštěva působí radost. Některá když vejde, jiná když odejde.“
- „Kdo pravidelně cvičí, zemře zdravější.“
- „Pravda vždycky vítězí, protože pravda je to, co nakonec zvítězí.“
- „Na polopravdách je nejnebezpečnější, že skoro vždy se věří té nesprávné polovině.“
- „Ten, kdo zná všechny odpovědi, nedostal všechny otázky.“
- „Žádné dítě není tak roztomilé, aby matka nebyla šťastná, když konečně usne.“
- „Nikdy nespěchej za tramvají, krásnou ženou anebo kosmologickou teorií. Za pět minut se objeví další.“

Víte, že?

- V loňském roce zemřelo 139,6 tisíce obyvatel České republiky. Jde o vůbec nejvyšší roční počet úmrtí v naší poválečné historii. Zemřelých bylo o více než 10 tisíc víc než v prvním pandemickém roce 2020. Po patnáctiprocentním nárůstu počtu zemřelých v roce 2020 se v roce 2021 počet zemřelých meziročně zvýšil o dalších osm procent. Snažte se nenavyšovat tuto nepříznivou bilanci.
- Jak to, že má tygr oranžový podklad svého zbarvení, když oranžová je alarmující brava? To ale jen pro nás, kteří vnímáme barvy trojbarevně (RGB). Psi, koně a jelenovití vidí jen dvojbarevně a proto oranžovou vnímají neutrálně jako barvoslepi. Tygři tak mohou snadno lovit jeleny.
- Každý zná absolutní teplotu odvozenou od absolutní nuly a měřenou v Kelvinech. Obdobně lze ovšem vytvořit přirozenou soustavu jednotek na základě dalších fyzikálních konstant. Například vzdálenost počítat v násobcích Planckovy délky. Proč ji nepoužíváme? Jednotky by nebyly příliš praktické pro rozměry v našem okolí. Ale s mimozemšťany bychom se v nich dohodli. <http://jdem.cz/fgzj3>
- V průběhu čtvrtoroh (asi 2,59 mil. let) na severní i jižní polokouli došlo nejméně k 20 cyklům

nárůstu a poklesu ledovcové pokrývky. Při pěti největších dobách ledových trvalé zalednění sahalo téměř až k našim severním hranicím. Mořská hladina byla oproti dnešku i o více, než 100 m níže. A my se teď hrdlíme o změnu mořské hladiny řádu jednoho metru.

Zajímavá matematika**Dva biglové**

Majitelka obchodu se zvířaty zákazníkovi oznamuje, že má pro něj dobrou zprávu, a sice, že brzy bude mít k prodeji dva bigly (štěňata). Zákazník na to fajn, ale že chce pouze psa, nikoliv fenku. Majitelka obchodu proto volá majiteli biglů, který je zrovna koupe, a ptá se ho na pohlaví štěňat, resp. ptá se, zdali alespoň jeden z biglů je pes. Majitel ji ujistí, že ano.

Dotaz na čtenáře zní: „Jaká je pravděpodobnost, že i druhé štěně bigla je pes?“ z netu

Doby laskavé a doby přísné

V lidské historii se celkem pravidelně střídají doby laskavé, plné svobody a rozletu myšlenek, a doby přísné, ustrašené vyžadující kázeň a poslušnost. Člověk si ale nevybírá, do jaké doby se narodí. Začalo to asi i mnohem dříve, ale my víme, jak ve starověkém Řecku kvetly vědy a umění a byly položeny základy demokracie, aby je později vystřídal tyran. Stejně tak římská republika představovala rozkvět a volnost, aby ji vystřídal absolutizmus císařů. Zlatý věk islámu dodnes překvapuje uměleckými památkami a rozvojem věd a podíváme se na islám dnes. Evropský středověk byl dogmatický a hořely hranice s kacíři a rozum se jen pomalu prosazoval. Šířil se formou renesance z Itálie a později s rozvojem výroby buržoazními revolucemi v Nizozemí a Anglii. Kládl důraz na individualitu jedince.

Někteří z žijící generace zažili volná tvořivá šedesátá léta, dobu hippies na západě a kulturního rozkvětu v Evropě až po Pražské jaro. Pak přišla normalizace a stavidla uvolnila až sametová revoluce. Následovala trochu divoká, ale nejsvobodnější devadesátá léta. Co nebylo vyložené zakázáno, to bylo dovoleno. Pak se vše zase začalo utahovat. Cenzura tentokrát přicházela kupodivu ze západu, který podlehl liberálnímu korektnímu chování. Začal nařizovat, co jediné je správné a vydávat to za „naše hodnoty“, sčítat všechny hříchy euroamerické civilizace a omlouvat se za ně. Korigovat názvy a strhávat pomníky. Nositele odlišných názorů nezavírá do vězení, ale společensky je mediálně likviduje. Je to velmi účinné. Profesori, kteří chtějí měřit všem stejně, jsou ostrakizováni. Roste počet pohlaví a hnutí jako *MeToo* či *BLM* se snaží diktovat. Rozumní lidé jen kroutí hlavou, ale zase si říkají, stojí mi to za to?

Je v tom zřejmě nějaká zákonitost, že svoboda názorů a diverzita vyvolává po čase ve společnosti jakýsi pocit nejistoty a napětí, jako by se lidé zalekli té přemíry možností. Vzniká podvědomá touha po řádu a předvídatelnosti, které pak zpravidla využije populistický diktátor. Lidé nevědomky zamění svobodu za bezpečnost a pak už je pozdě. Tento proces je nevratný. Návrat ke svobodě trvá mnoho desetiletí a také vyžaduje příznivé historické okolnosti. Nebývá zpravidla zadarmo.

V roce 1787 Alexander Tyler, skotský profesor historie na Universitě v Edinburghu, řekl na adresu athénské republiky, zaniklé před 2000 lety, toto: "Demokracie je vždycky dočasná a nemůže trvale existovat jako forma vlády. Demokracie vždy existuje jen do doby, než voliči zjistí, že mohou sami sobě "navolit" velkorysý dary z veřejných prostředků. Od toho okamžiku většina vždy volí ty kandidáty, kteří jim slíbí co největší podíl na veřejných prostředcích, což má za následek, že každá demokracie nakonec zajde na zhroucení financí, po němž vždy následuje diktatura."

Průměrná doba trvání největších civilizací lidstva od počátků historie je kolem dvou set let. Během těch dvou set let národy vždy procházejí následujícími obdobími:

- od nesvobody k víře
- od víry k odvaze
- od odvahy ke svobodě
- od svobody k blahobytu
- od blahobytu k uspokojení
- od uspokojení k apatii
- od apatie k závislosti
- od závislosti k nesvobodě

Dilema svoboda versus bezpečnost je aktuální i dnes a vyvážit je není jednoduché. Navíc to není „buď a nebo“, potřebujeme obojí. V nebezpečném prostředí si svobody moc neužijete a jen svobodní, sebevědomí lidé, jsou schopni svoji svobodu účinně bránit. Vždy se najde dost manipulátorů, kteří vědí, jak co má být. Kolem nás je překvapivě mnoho psychopatických osobností. Nejvíce v politice a hospodářském managementu. Tam je to dokonce předpokladem úspěchu.

I když je náš stát stále spíše ostrovem svobody, ve srovnání s východem i západem, tak dnes stále více cítíme, že přívětivost doby i svoboda nám pomalu unikají mezi prsty. Viníme dobu, ale vina je také na naší straně. V dnešní překotné době se neumíme už pro nic nadchnout, za něčím stát a vytrvale o to usilovat. Je snazší kritizovat a schovávat se za klišé „my a oni“. Bonmot říká, že lidé mají takovou vládu, jakou si zaslouží. Na oplátku ale také platí, že doba je taková, jací lidé v ní žijí.

Zajímavá přirovnání

Žena je jako otevřená kniha – o kvantové mechanice, v čínštině.

V rámci úspor elektrické energie se bude zhasínat i světlo na konci tunelu.

Plnil pořekadlo, že špína do půl centimetru hřeje, pak se odlupuje.

Muž je jako matematická rovnice - nikdy nevíte, kdy ho uvidíte se dvěma neznámými.

Jak se matematicky vyjádří nevěra? "hop na druhou".

Chlapci byli z Drážďan, ale žádný od Berouna. (nechtěli se ženit)

posbíráno leckde

Vše souvisí

Jak matematicky vyjádřit, že vše v okolní realitě souvisí se vším? V diskrétní podobě nejlépe neuronovou sítí se všemi vzájemnými vazbami. Ve fyzikální analogii představuje plyn téměř absolutní volnost a nezávislost molekul a pevná látka krystal naopak silnou rigidní vazbu. Realitě by asi nejlépe odpovídalo poloplastické prostředí s jistými prvky pružnosti. Nenevtonské kapaliny či elastoméry.

Když se soustředíme jen na lidskou společnost, tak různé šířící se memy deformují její povrchový tvar. Zakřivují ho a vyvolávají napětí. Zbytky pružnosti způsobí, že ke každému memu vznikne i protireakce, která vedle deformuje povrch opačně. Jsou to všechno dynamické jevy, takže povrch pulzuje a kmitá. Memy jsou různé a interagují spolu. Některé se zesilují, jiné tlumí. Rezonanční jevy pak mohou společnost značně vychýlit z rovnováhy, deformovat ji. Za ně lze považovat nepokoje, revoluce a války. Dříve byla rychlost šíření informací a memů malá a společnost bývala stabilnější. S příchodem knižtisku a později médií se postupně rychlost šíření zvyšovala. Dnes díky internetu se memy mohou šířit takřka on-line. To samozřejmě hodně snížilo stabilitu společnosti a ta se může snadněji a rychleji vychýlit z rovnováhy. Zvýšila se tak vodivost a i citlivost, která narůstá se svobodou a blahobytem.

Vždy záleží na tom, jak velké oblasti se vychylují, protože lokální extrémy se časem utlumí a přehluší

jinými memy. Bipolární svět s hrozbou nukleárních zbraní byl globální pojistkou a stabilizačním faktorem. Po jeho vymizení se svět více rozkmital a octl v řadě lokálních konfliktů. Zdá se, že v současném světě vývoj spěje opět k vytvoření bipolarity USA versus Čína. A zdá se, že jsme se opět octlí v uskupení, které tahá za trochu kratší konec. Budoucnost patří Asii.

Na globální úrovni lze provádět analýzu nejsilnějších memů například dle četnosti těchto memů v hlavních netových vyhledávacích. Při sledování memů podle jazyků se dostaneme i na jistou lokální úroveň. To by mohla být práce pro umělou inteligenci a ta by nás mohla pak varovat před rozšířenými destruktivními memy. Možná, že už to v Číně nebo USA běží. Podobnou analýzu udělali i přes literaturu a média a zjistili, že od předminulého století převládaly rozumové memy, oceňující rozum a vědu. Ale zhruba od osmdesátých let minulého století začínají převládat memy emocionální, potlačující rozum. Také proto je internet plný konspiračních teorií. Pravda se často nedokazuje, ale hlasuje se o ní.

Ideálem je stabilní společnost, kterou jen tak nějaký mem nevykolejí. Která nenechá narůstat napětí až ke krajním mezím, ale reaguje na ně. Přesně ve smyslu empirického pravidla, které objevili už naši předci – evoluce, ne revoluce. Proč? Protože každé revoluční přeskupení boří a znovu staví, je vykoupeno obětmi a spotřebovává hodně zdrojů a energie. Postupná evoluční změna dosáhne nového stavu s nejmenšími škodami a spotřebou energie. To se týká i penzijních reforem, EU, korektního přístupu, Green Dealu a ochrany přírody. Nejvíce škod totiž napáchají revoluční reformátoři. Ti sebejistí, co vědí všechno nejlépe.

Naslouchejme a volme tedy příznivce evoluce. Jejich cesta je delší, ale stabilnější a nesvede nás tak snadno do pangejtu.

Česká princezna anglickou královnou

Ano, patnáctiletá dcera Karla IV Anna si 20. ledna 1382 vzala ve Westminsterském opatství o osm měsíců mladšího anglického krále Richarda II. O dva dny později byla korunována anglickou královnou. Její matkou byla Alžběta Pomořanská. Mezi anglickým lidem byla populární a také manželství bylo šťastné. Jen kráľi neporodila žádné dítě a v 28 letech 7. června 1394 zemřela na mor. Tento sňatek žádné dlouhodobé vazby nevybudoval, ale Annin doprovod se v Londýně dostal k latinským spisům anglického církevního reformátora Johna Wycklifa. Ty putovaly do Čech a inspirovaly i Jana Husa.

Obdobně se ve městě Lübeck roku 1205 vdala za dánského krále Waldemara II. Markéta Přemyslovna, česká princezna, dcera krále Přemysla Otakara I. a jeho první manželky Adlěty Míšeňské. Jako dánská královna přijala jméno Dagmar. Zemřela při porodu druhého syna roku 1212.

z netu

Děti se ptají Boha

V náboženství jsme se učili, co děláš. Ale kdo to dělá, když jsi na dovolené? Janka.

Milý Bože, Kain s Abelem by se tolik nezabili, kdyby měl každý svůj pokoj. Nám s bráchou to aspoň funguje. Dan

Milý Bože, když žijeme i po smrti, tak proč teda máme vlastně umřít? Jirka

Milý Bože, až budu velký, chci být stejný, jako táta, ale ne tolik chlupatý. Štěpán

Milý Bože, odkud se berou všichni lidé? Doufám, že mi to vysvětlíš líp, než táta. Vláďa

Milý Bože, četla jsem bibli. Co znamená "zplodit"? Nikdo mi to nechce říct. Tvá Alenka

Milý Bože, chtěl bych být učitel, abych mohl komandovat všechny okolo. Vítek

Milý Bože, když se probudím, vždycky mám radost, že jsi nechal všechno tam, kde to bylo. Kristýna

Milý Bože, myslím, že sešíváčka je jeden z tvých nejlepších nápadů. Cilka

Proč jsi nadělal tolik lidí? To jsi nemohl udělat ještě jednu Zemi a ty přebytečné odeslat tam? Matěj

Milý Bože, proč se musím modlit, když stejně víš, co chci? Ale když tě to potěší, tak já se tedy modlit budu.

Zuzana *stejnojmenná kniha*

Hřbitov

Onoho červencového pátku jsem se opět vydal na Olšany. Mám totiž takový zvyk, no spíš zlozvyk, unikat z hlomozu velkoměsta na hřbitov. Vešel jsem zadním vchodem od Žižkova. Po sto metrech už koruny mohutných stromů utlumily zvuky a tep z rušné čtvrti a rozprostřelo se ticho a pohoda, kterou jsem tak rád vyhledával. Zrak klouže po kamenných náhrobcích, tu i soškách či mramorových sloupech. Jména a letopočty, které mi nic neříkají, ale přesto dovedou zklidnit tep a vyvolat pocit klidu a pokoje. Genius loci.

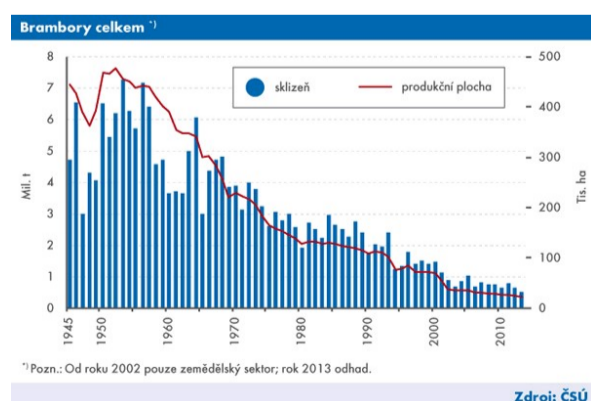
Ač je to paradoxní, hřbitov také žije svým životem. Jiný je na podzim, svojí vlhkostí či šustícím spadáním listovím, jiný na jaře svěží rašící zelení a prvními květy. V parném létě poskytuje chladivý stín a klid. Pomalu jsem krácel cestičkami až k staré známé lavičce, kterých v té části není zas tak moc. Usadit se a rozjímat. Nechat z mysli vyprchat všechny starosti a povinnosti a meditovat. Být tady a teď.

Ač hřbitov byl jinak téměř pustý, k mému překvapení byla však moje lavička obsazena. Seděl na ni šedivý stařec a vypadal jako by podřimoval. Lavička poskytovala dostatek místa a tak jsem se zeptal, jestli mohu přisednout. Muž tiše přisvědčil. Seděli jsme tam tak mlčky a já se pomalu propadal do svého klidu, když se stařec náhle zeptal „Také sem chodíte nasávat život? Já moc rád.“ Přisvědčil jsem a zeptal jsem se ho, odkud přišel. Odvětil, že z druhé strany. „Tedy od Strašnic?“, zeptal jsem se. Muž se pousmál a odvětil „Opravdu z druhé strany, ze záhroří.“ Kupodivu ve mně jeho slova nevyvolala velké překvapení, vzhled muže tak nějak jakoby dával za pravdu jeho slovům. Neměl jsem náladu odporovat a tak jsem přijal hru. „Vždyť přece tam u vás musí být ještě větší klid“, odvětil jsem. „No právě“, zněla jeho odpověď a muž se rozpovídal.

O té velké nekropoli, která zahrnuje všechny, kteří kdy prošli životem. Ty nepřehledné mlčící šiky. Lidé, kteří odešli smířeni a v jejichž očích se zračí pokora. Ti, kteří zahynuli v bolestech či válkách nebo rukou vrahovou a zůstalo to navždy vtisknuto a vepsáno v jejich očích a tvářích. Miliardy očí a příběhů. „Z toho ticha mrazí a křičí více než řev velkoměsta“, řekl pomalu muž. Poslouchal jsem jeho vyprávění, a ač v parném dni, pocítil jsem jakoby dotek chladu té odvrácené strany. „Jste tam ztracen a toužíte to řvoucí mrazivé ticho zlomit, něco udělat. Cokoliv. Nejhorší je věčnost.“ Pak dodal, „vás tady stále něco čeká, radosti i nepříjemnosti, tam už nic. Co bychom za ty nepříjemnosti dali.“ Mužova slova i místo na mě začaly působit. Abych setřásl tíseň, zeptal jsem se, jak se sem dostává? Za vytrvalost občas dostanu vycházku a možnost vnímat a nasávat tep města, řekl stařec. „A vidíte, já sem naopak chodím kvůli tomu klidu a tichu“, odvětil jsem. Jaký klid a ticho, podivil se muž. Hřbitov žije svým mnohanásobným tepem. Vnímám zpěv ptáků, ševl listů a příkyvování větví. I ty kamenné chladné pomníky ke mně mluví a vyprávějí své příběhy. Živé příběhy. Je to jako kdysi v divadle.

Povídali jsme si snad hodinu, ostatně s tím mužem jsem přestal vnímat čas. Začalo se lehce šepít. Pak se na cestičce objevili dva muži v bílých pláštích a zamířili k nám. Oslovili starce ustaraným hlasem „Ale pane Šafránek, co nám to děláte? Zase jste si vycházku prodloužil. Pan primář vás nepochváli.“ Muž se smutně usmál a obrátil se na mě „Tak vidíte, zase to ticho.“ Mrkl na mě a dodal „tak zase příště.“ Muži ho vzali pod paži a pomalu odváděli do připravené sanitky.

Soběstačnost v bramborách se nám vzdaluje

Dětská moudra

Tři potraviny, bez kterých člověk nemůže žít, jsou snídaně, oběd a večeře.

Experiment je třeba to, když maminka něco uvaří a my hádáme, co to je.

Rybí maso je zdravé, protože obsahuje mnoho fosforu, který je smrtelně jedovatý.

Jídlo musíme dojídat, aby ho mouchy neroznášely po ostatních lidech.

Včelím medem neplýtváme, protože se nevyrobí, ale vzniká poctivou prací.

Konzervy nám uchovávají potraviny, ale jen do té doby, než se zkazí. Jsou zdravé, neboť obsahují hodně železa.

Nevím, kolik mi je let, protože se to stále mění.

Alkohol zkracuje život, protože se po něm pořád pít.

Světové zásoby ropy

Země	Miliard barelů
Venezuela	303,8
Saudská Arábie	297,5
Kanada	168,1
Irán	157,8
Irák	145,0
Rusko	107,8
Kuvajt	101,5
UAE	97,8
USA	68,8
Libye	48,4
Ostatní	235,7

Dnešní přísloví

Kdo se moc ptá, málo googlí

Co na srdci, to na Facebooku

Všude dobře, s wifi nejlíp

Tak dlouho se chodí s otázkou na Seznam, až se zajde na Google

Kdo chce kam, nabourá se tam

Bez Facebooku nejsou přátelé

Přišel, viděl, vyfotil, nasdílel *z netu*

Řešení úlohy: 1/3 Ze čtyř možných kombinací jen tři obsahují aspoň jednoho psa a dva psi jsou tedy jedna ze tří možností.

A slovo závěrem

Doba se vymkla z pantů. Putin a jeho suita v politické hře se Západem ztratili nervy a dopustili se válečného zločinu. Po právu za to sklidili opovržení civilizovaného světa a také hospodářské sankce. Pomáháme Ukrajincům a to je dobře, ale média se neubrání postupnému sklouzávání do emocionálního davového chování. Vše ruské je rázem špatné, zločiny páchají jen ruští vojáci a ti ukrajinští s ruskými zajatci zacházejí lidsky. Opouštějí se kulturní a vědecké projekty. Obávám se jen, kdy se začnou pálit ruské knihy. Rusko, to není jen Putin, ale také generace vědců, spisovatelů a umělců. Výzkum vesmíru. Ekonomické sankce jsou v pořádku, ale zpřetrhání vědeckých a kulturních styků poškodí obě strany a válku nezkrátí. Navíc všechny sankce budou bolet obě strany. Kdykoliv se naruší rovnovážný fungující stav, zničí se spousta hodnot a vyvolají se dodatečné náklady na změnu a ty se šíří celou společností. A že by si naše společnost teď mohla zrovna vyskakovat, se říct nedá.

Braňme se přílišné závislosti na energiích z Ruska, ale dělejme to rozumně. Když to nerozložíme na více let, tak to poškodí nás více, než Rusko a vyvolá to u nás větší inflaci, než tam.

Dnešní nadšení v řadě západních medií jak zadupeme Rusko, trochu připomíná nadšení německých a rakouských branců rukujících v létě r. 1914 do války s vědomím že do Vánoc budou vítězně doma. Trvalo to až do r. 1918 a co to způsobilo. Někteří historici tvrdí, že podobné katastrofy mívají periodicitu zhruba sto let.

Doufejme tedy, že toto století bude klidnější a rozumnější, než to minulé. I když bez problémů jistě nebude. Ale ať jsou to spíše výzvy technologické nebo problémy se změnou klimatu a ne ty umělé politické. Potřebujeme něco, co by lidstvo stmelilo. Pandemie to nedokázala, tak že by nějaká výzva či nebezpečí z vesmíru?